120 DE ANI DE LA REVOLUŢIA DIN 1848

Cuvîntare la adunarea populară din capitală

— 29 iunie 1968 —

Stimaţi tovarăşi,

Aniversăm anul acesta 120 de ani de la revoluţia burghezo-democratică din 1848 — eveniment remarcabil în istoria poporului român. Mişcarea revoluţionară de la 1848 a zguduit din temelii vechea orînduire feudală, marcînd începutul unei noi epoci în dezvoltarea economică, socială şi naţională a ţării noastre.

Importanţa acestor evenimente revoluţionare apare în toată amploarea ei numai dacă avem în vedere împrejurările istorice în care au avut loc. Relaţiile feudale de producţie, starea de înapoiere economică şi socială, lipsa oricăror libertăţi democratice constituiau piedici hotărîtoare în calea progresului material şi spiritual al poporului nostru. Această situaţie era agravată de faptul că Ţara Românească şi Moldova se aflau sub dominaţia imperiului otoman, iar Transilvania şi Bucovina sub dominatia imperiului habsburgic. Stăpînirea străină constituia un puternic sprijin pentru reacţiunea feudală, ea se opunea oricărui progres, preocupată înainte de toate de jefuirea bo-

găţiilor ţării ce înrăutăţea şi mai mult viaţa maselor populare. Împiedicînd dezvoltarea social-economică a ţărilor române, realizarea aspiraţiilor lor de unitate, ocupaţia marilor imperii punea în pericol însăşi fiinţa naţiunii române. În aceste condiţii, revoluţia din 1848 se înfăţişează ca o necesitate obiectivă, determinată de nevoia dezvoltării mai departe a forţelor de producţie, de asigurarea progresului economic-social şi naţional al poporului nostru.

Plămădite în condiţii asemănătoare, desfăşurîndu-se în aceeaşi perioadă, proclamînd ţeluri comune, evenimentele revoluţionare din 1848 au avut un caracter unitar în toate ţările române ; în centrul lor se aflau pretutindeni desfiinţarea servituţilor feudale şi eliberarea ţărănimii iobage, introducerea libertăţilor democratice burgheze, scuturarea dominaţiei străine şi realizarea unităţii şi independenţei naţionale — obiective democratice care interesau cele mai largi pături sociale, corespundeau năzuinţelor afirmării de sine stătătoare a naţiunii române. *(Vii aplauze).* Desfăşurîndu-se în condiţiile avîntului revoluţionar care a cuprins Europa, revoluţia din ţările române s-a integrat acestui amplu curent social-politic, constituind avanpostul cel mai înaintat al revoluţiei burgheze din sud-estul continentului.

În acelaşi timp, îmbinarea luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri feudale cu lupta împotriva asupririi străine a imprimat mişcării revoluţionare româneşti din 1848 un caracter deosebit în ansamblul mişcărilor revoluţionare ale timpului, a făcut ca această luptă să antreneze cele mai largi mase populare — meseriaşii, meşteşugarii şi tîrgoveţii, ţărănimea şi intelectualii animaţi de ideile progresiste ale epocii — să joace un rol hotărîtor în destinele poporului român, în evoluţia ulterioară a societăţii româneşti.

Revoluţionarii de la 1848 şi-au dat seama că vechea bază economică-socială înăbuşea energiile creatoare ale poporului, condamna la stagnare ţările române, că mersul

înainte pe plan economic, social, cultural, precum și înfăptuirea unității și independenței puneau la ordinea zilei în modul cel mai acut lichidarea rînduielilor feudale.

Desființarea marii proprietăți funciare, lichidarea tuturor servituților, cucerirea puterii politice de către tînăra burghezie în ascensiune — clasa ce se situa în avangarda mișcării revoluționare de atunci — erau condiții esențiale pentru extinderea relațiilor capitaliste care începuseră să se înfiripe în sfera industriei și comerțului, pentru dezvoltarea economică și politică a țărilor române. Pornind de la aceste realități, revoluționarii pașoptiști s-au ridicat pentru desființarea iobăgiei și eliberarea de sub jugul robiei feudale a țărănimii — cea mai numeroasă și mai importantă clasă socială din acea perioadă și în același timp cea mai oropsită și mai obidită.

Rînduielile feudale, apărate și conservate prin Regulamentul organic — acel „codice al muncii de clacă", cum l-a denumit Marx —, făceau de nesuportat existența a milioane și milioane de țărani, excludeau de la viața politică majoritatea covîrșitoare a populației țării ; problema țărănimii reprezenta la jumătatea veacului trecut cea mai arzătoare problemă socială a țărilor române, a cărei soluționare se impunea în mod imperios.

Militanții de la 1848 au luptat pentru lărgirea drepturilor și libertăților cetățenești, realizarea unui nou mod de guvernare politică a țării, introducerea principiilor democrației burgheze, pentru crearea unei armate naționale în stare să apere drepturile și independența poporului român. *(Vii aplauze).*

Ei cereau să se renunțe la îngrădirile impuse prin Regulamentul organic, să fie introduse legi și instituții care își aveau originea în trecutul nostru și corespundeau particularităților poporului român, nevoilor dezvoltării țării în acea perioadă. Regulamentul, spunea Mihail Kogălni-

ceanu, „a dărîmat şi a desfiinţat toate legiuirile ţării ; ne-a tăiat toată relaţia cu trecutul, fără a ne întemeia prezentul. O lege fundamentală a ţării trebuie să fie o plantă indigenă, expresia năravurilor şi nevoinţelor naţiei. Aceasta însă nu este regulamentul".

Înfăptuirea principiilor democratice ale paşoptiştilor însemna, în condiţiile din vremea respectivă, un important pas înainte în viaţa politică a poporului român, un pas menit să asigure emanciparea socială a maselor oprimate, crearea premiselor pentru afirmarea pe arena socială a unor noi forţe, mai progresiste şi, în ultimă instanţă, a noii clase ce se plămădea la oraşe — proletariatul industrial —, care urma să devină în curînd portdrapelul celor mai înaintate idealuri ale maselor muncitoare, ale întregii noastre naţiuni. *(Aplauze puternice).*

Una din ideile progresiste ale paşoptiştilor de mare importanţă pentru viitorul naţiunii noastre a fost ideea necesităţii dezvoltării activităţilor industriale, a comerţului, finanţelor, a intensificării schimburilor economice între ţările române, precum şi cu alte state, intrînd astfel în circulaţia internaţională de bunuri, de valori materiale şi spirituale.

Pornind de la faptul că toate provinciile româneşti se găseau sub jugul asupririi străine, un loc central în mişcarea revoluţionară de la 1848 l-a avut lupta pentru eliberarea de sub dominaţia marilor puteri, realizarea unităţii naţionale. În rîndul tuturor păturilor populaţiei, dar mai ales în rîndul intelectualităţii, se afirma puternic conştiinţa frăţiei românilor din cele trei state despărţite, sentimentul necesităţii imperioase a unirii ţărilor române. Militanţii revoluţionari ai vremii şi masele largi din cele trei ţări se ridicau împotriva forţelor retrograde interne şi externe interesate în menţinerea dezbinării românilor, care urmă-

reau să împiedice închegarea și creșterea forței de afirmare a națiunii noastre.

Desființarea granițelor artificiale între cele trei țări române se impunea tot mai evident ca o necesitate de neînlăturat. Datorită economiei lor complementare, legăturilor de schimb intense, statornicite istoricește, țările române nu se mai puteau dezvolta în continuare decît într-un tot unitar, într-un stat unic, liber și independent. *(Vii aplauze).* Mult sînge a vărsat poporul nostru de-a lungul secolelor în zbuciumata și dramatica sa istorie pentru păstrarea ființei naționale, pentru apărarea libertății și demnității, pentru afirmarea de sine stătătoare, pentru egalitatea în drepturi cu toate popoarele lumii.

Revoluția de la 1848 a fost una din paginile cele mai mișcătoare ale acestei epopei, dovedind prin spiritul de jertfă al maselor, al celor mai buni fii ai țării, voința de libertate a poporului român. *(Aplauze puternice).*

Luptînd pentru eliberarea de sub dominația marilor puteri cotropitoare, poporul român a fost, în același timp, animat de spiritul frăției cu alte popoare, de prietenie și solidaritate cu naționalitățile conlocuitoare. De-a lungul veacurilor, în Transilvania, alături de români s-au așezat și alte naționalități — maghiari, secui, germani ; împreună, ei au făurit toate bunurile materiale și spirituale, au luptat nu o dată contra asupririi, pentru o viață mai bună. *(Vii aplauze).*

Cei mai înaintați revoluționari de la 1848 au militat pentru întărirea prieteniei și frăției poporului român cu naționalitățile conlocuitoare, pentru unirea eforturilor tuturor locuitorilor acestor meleaguri, indiferent de naționalitate, în lupta pentru scuturarea jugului asupririi sociale și naționale. În cuvinte pline de semnificație, cărturarul ardelean Simion Bărnuțiu spunea că națiunea română, voind a se constitui și organiza pe temei național,

„n-are cuget duşman în contra altor naţiuni şi cunoaşte acelaşi drept pentru toate, voieşte a-l respecta cu sinceritate, cerînd respect împrumutat după dreptate ; prin urmare, naţiunea română nici voieşte a domni peste alte naţiuni, nici nu va suferi a fi supusă altora, ci voieşte drept egal pentru toate". În acelaşi spirit, revoluţionarul maghiar Simonffy József îi scria lui Avram Iancu la 21 iunie 1849 : „Românii şi ungurii au neapărată trebuinţă de cea mai strînsă frăţie. Numai astfel îşi vor asigura existenţa. Prin urmare, cine seamănă... ură şi produce vărsare de sînge între aceste două naţiuni surori este trădător al propriei naţiuni". Este semnificativ pentru tradiţiile de frăţie ale poporului român cu naţionalităţile conlocuitoare că, la fel ca de atîtea ori de-a lungul istoriei, cînd au luptat împreună împotriva asupritorilor comuni, românii, maghiarii, germanii, secuii au acţionat în numeroase ocazii cot la cot şi în timpul revoluţiei de la 1848 ; la adunările românilor de pe Cîmpia Blajului, ca şi cu prilejul altor manifestări populare din Transilvania, au participat şi cercuri largi din rîndul naţionalităţilor conlocuitoare, apăsate de aceeaşi asuprire de clasă, care înţelegeau că interesele lor supreme se împleteau cu cele ale românilor, că ele impuneau să lupte împreună cu aceştia pentru dreptate şi libertate.

Revoluţia de la 1848 a pus în evidenţă cu putere uriaşul potenţial revoluţionar al poporului român, receptivitatea lui la ideile inovatoare, de progres, năzuinţa fierbinte spre libertate socială şi naţională, spre unitate. Masele orăşeneşti şi ţărănimea împilată, care au acţionat ca forţe motrice ale revoluţiei, au manifestat un înalt eroism, combativitate, consecvenţă revoluţionară, clarviziune în luptă. Ca şi în alte momente ale istoriei naţionale, populaţia oraşului Bucureşti a dat o inestimabilă contribuţie în desfăşurarea revoluţiei de la 1848. Credincioase jurămîntului făcut pe Cîmpia Libertăţii de la Filaret, de a „ţinea şi

apăra cele douăzeci și una de punturi decretate de popor", masele bucureștene au impus abdicarea domnitorului, s-au ridicat în apărarea puterii revoluționare a guvernului provizoriu, înfrîngînd comploturile forțelor reacționare, dînd un greu tribut de sînge în luptele contra armatelor intervenționiste străine.

În cursul memorabilelor evenimente de la 1848 s-au evidențiat numeroși conducători revoluționari care și-au închinat viața intereselor poporului, patriei. Printre aceștia figura cea mai luminoasă o reprezintă Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană, ale cărui lucrări demonstrează o concepție foarte avansată pentru vremea sa cu privire la problemele fundamentale ale dezvoltării societății, ale îmbunătățirii destinului poporului român. În această galerie de oameni de seamă ai revoluției se înscriu Avram Iancu, „Craiul Munților", conducător înflăcărat al maselor, luptătorii patrioți Eftimie Murgul, Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu, frații Golescu și frații Mureșanu, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, Ion Ionescu de la Brad, Al. Ioan Cuza, C. A. Rosetti, Vasile Alecsandri, militanții maghiari Petöfi Sándor și Táncsics Mihály, eroul secui Gábor Áron, luptătorii sași Ștefan Ludvig Roth, Anton Kurz și mulți alții.

Străbătută de suflul unui patriotism arzător, inspirîndu-se din tradițiile progresiste ale poporului român și din ideile înaintate ale veacului, opera cărturarilor de la 1848 alcătuiește un adevărat tezaur de gîndire filozofică, politică și socială cu conținut democratic, un capitol de înaltă cultură umanistă în istoria modernă a României, o operă intelectuală ce se înscrie la loc de cinste în patrimoniul spiritual al poporului român.

Revoluția burghezo-democratică de acum 120 de ani a întîmpinat împotrivirea înverșunată a forțelor retrograde ale societății, reprezentate de marea moșierime in-

teresată în conservarea rînduielilor feudale. Uneltirile acesteia au fost înlesnite de şovăielile şi greşelile comise de unii dintre conducătorii mişcării paşoptiste, cît şi de împrejurările internaţionale în care aceasta a avut loc. Un factor principal care a dus la înfrîngerea revoluţiei a fost intervenţia brutală a forţelor reacţionare din exterior, a marilor imperii vecine profund ostile tendinţei de emancipare a poporului român, eliberării sale naţionale şi sociale, unirii lui într-un singur stat ; revoluţia de la 1848 din ţările române apărea ca un pericol pentru existenţa acestor imperii reacţionare. Cancelariile marilor puteri vecine încercau să prezinte revoluţia de la 1848 din ţările române ca un fenomen străin spiritelor şi intereselor poporului român, ca un curent „importat“ de o mînă de răzvrătiţi. Este semnificativă astfel nota circulară a cabinetului ţarist din iulie 1848 în care se spunea : „acest mic număr de oameni fără judecată, ale căror idei de guvernare nu sînt decît un plagiat împrumutat din propaganda democratică şi socialistă, străini de propria lor patrie, nu pot constitui în ochii noştri adevăratul popor valah“. Bazîndu-se pe asemenea pretexte, marile puteri şi-au trimis armatele în ţările române pentru a veni, pasămite, în ajutorul „adevăratului popor valah“, care era „în pericol“ să apuce pe căile democraţiei şi socialismului. Este ştiut că în Moldova mişcarea revoluţionară a fost curmată de prezenţa trupelor imperiului ţarist, că în Ţara Românească revoluţia a fost scăldată în sînge de trupele otomane, iar în Ardeal a fost înăbuşită de oastea împăratului de la Viena şi de trupele imperiului ţarist.

Ceea ce a contribuit la slăbirea revoluţiei în Transilvania a fost şi faptul că unii conducători ai mişcării, atît români cît şi maghiari, n-au înţeles apelul la lupta comună făcut de cei mai consecvenţi revoluţionari din rîndurile lor, necesitatea imperioasă a unirii într-un front

comun împotriva imperiului habsburgic ; dezbinarea lor a ușurat sarcina reacțiunii de a înăbuși revoluția, de a împiedica înfăptuirea revendicărilor comune ale maselor muncitoare fără deosebire de naționalitate. Sfîrșitul tragic al revoluției ardelene a dovedit încă o dată importanța covîrșitoare a înfrățirii poporului român și naționalităților conlocuitoare în luptă și muncă, a unității lor de nezdruncinat în eforturile pentru o viață mai bună, pentru libertate socială și dreptate. *(Vii aplauze).*

Cu toate că a fost înfrîntă, revoluția de la 1848 a avut consecințe profunde asupra evoluției ulterioare a poporului român. Ea a zdruncinat puternic întregul edificiu social-feudal, a dat un nou impuls dezvoltării societății pe calea capitalismului, a deschis drumul unor mari prefaceri și transformări în structura societății, al înfăptuirii unor idealuri fundamentale ale poporului nostru. Ea a aprins flacăra spiritului revoluționar în țările române, a dezvoltat și mai puternic conștiința de sine a poporului român, convingerea locuitorilor celor trei state românești asupra necesității unității naționale în cadrul frontierelor aceluiași stat. *(Aplauze puternice).*

La numai 11 ani de la revoluția din 1848 s-a înfăptuit unirea Moldovei cu Țara Românească — rod al luptei duse de masele populare, de cărturarii patrioți ai timpului, eveniment aplaudat cu simpatie de opinia publică internațională înaintată, care a marcat un moment istoric de importanță crucială în viața poporului român, punctul de plecare în formarea statului național unitar. *(Vii aplauze).* Unirea de la 1859 și reformele care i-au urmat au asigurat condiții pentru dezvoltarea industriei naționale, a activității științifice și culturale, pentru extinderea relațiilor capitaliste, pentru accelerarea progresului economic și social al României.

La trei decenii de la revoluţia de la 1848, pentru prima oară după secole de asuprire, vărsîndu-şi sîngele împreună cu ostaşii ruşi şi patrioţii bulgari împotriva trupelor otomane, poporul român şi-a dobîndit independenţa naţională de stat.

Idealul creării statului naţional român unitar, pentru care poporul nostru a dat grele jertfe, s-a înfăptuit, aşa după cum se ştie, acum 50 de ani, prin lupta maselor populare din întreaga ţară, în condiţiile prăbuşirii imperiului habsburgic şi ale marilor frămîntări sociale ce au cuprins lumea în perioada primului război mondial ; o puternică influenţă în realizarea năzuinţelor naţionale ale poporului român, ca şi ale altor popoare, a avut victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, care a deschis o nouă eră în dezvoltarea omenirii — era socialistă —, proclamînd dreptul la autodeterminare al fiecărei naţiuni, la dezvoltarea liberă şi suverană a fiecărui popor. *(Vii aplauze).*

În timpul regimului burghezo-moşieresc, poporul român nu şi-a putut însă realiza pe deplin dorinţa de a fi stăpîn în ţara sa, nu a putut hotărî în mod liber asupra destinelor sale, nu s-a putut bucura de întregul rod al muncii lui, de bogăţiile şi resursele ţării. Marea burghezie şi moşierime au facilitat pătrunderea trusturilor străine în economia ţării, le-au concesionat părţi importante din avuţia naţională, au înfeudat ţara marilor puteri imperialiste.

Ţelurile pentru care au luptat generaţiile de la 1848, neîmplinite atunci datorită înfrîngerii revoluţiei, au fost preluate, amplificate şi ridicate pe noi trepte de poporul nostru, corespunzător cerinţelor dezvoltării societăţii. O dată cu extinderea relaţiilor de producţie capitaliste, pe arena social-politică a României a apărut clasa muncitoare, căreia istoria i-a hărăzit misiunea de conducător al maselor

în lupta pentru eliberarea de exploatare și asuprire, pentru realizarea transformării revoluționare socialiste a țării. În cursul unor îndelungate și aprige încleștări de clasă, proletariatul român și-a dovedit din plin rolul de cea mai înaintată forță a societății, de purtător consecvent al aspirațiilor de progres, de libertate socială și națională. *(Aplauze puternice).*

Un moment de cea mai mare importanță în afirmarea clasei muncitoare în istoria noastră națională l-a constituit crearea Partidului Comunist Român. Exponent al intereselor supreme ale întregului popor, partidul comunist a organizat și condus masele muncitoare împotriva orînduirii burghezo-moșierești, împotriva fascismului și războiului, pentru lichidarea regimului antonescian și alăturarea României forțelor antihitleriste. Răsturnarea dictaturii fasciste și eliberarea țării de ocupația străină în urma insurecției din august 1944 au deschis drumul înfăptuirii celor mai înalte aspirații pentru care a luptat și s-a jertfit poporul român, drumul eliberării pentru totdeauna de exploatare și asuprire, al unei vieți libere și îmbelșugate. *(Aplauze prelungite).*

Stimați tovarăși,

Evocăm memorabilele zile ale revoluției de la 1848, fiind contemporanii celei mai eroice, mai luminoase și mai fertile epoci din istoria milenară a poporului român — epoca construcției victorioase a socialismului în România. *(Aplauze puternice).* Țara noastră străbate cu pasul ferm drumul trasat de Congresul al IX-lea, urcînd noi trepte de progres material și spiritual, întărindu-și puterea economică, perfecționînd neîncetat întreaga organizare a vieții sociale, ridicînd nivelul de trai al maselor, afirmîndu-se tot mai pregnant în concertul civilizației moderne, pe arena mondială. *(Vii aplauze).*

Ceea ce am realizat şi realizăm în construcţia socialismului, ceea ce vom înfăptui pînă la sfîrşitul acestui cincinal, ca şi în perspectiva ulterioară a timpului, este dovada inepuizabilei capacităţi creatoare a poporului nostru, a hărniciei sale nedezminţite, a patriotismului său tradiţional, a marii sale receptivităţi la spiritul progresului, a voinţei de a ţine pasul cu mersul epocii.

Marii cărturari ai neamului, încă de la 1848, vedeau calea de propăşire a ţării în dezvoltarea industriei. Partidul nostru a făcut şi face din crearea unei înfloritoare industrii naţionale elementul central al politicii sale economice.

Industrializarea susţinută, la nivelul cerinţelor revoluţiei tehnice-ştiinţifice contemporane, este una din caracteristicile esenţiale ale procesului de transformare radicală prin care trece astăzi societatea românească. Viaţa demonstrează că de succesele pe care le obţinem în dezvoltarea industriei, în echiparea sa tehnică, de perfecţionarea organizării şi ridicarea randamentului ei economic depind în mare măsură creşterea avuţiei noastre materiale, dinamizarea întregii activităţi sociale, ridicarea nivelului de trai al poporului, lărgirea colaborării internaţionale a României, întărirea independenţei şi suveranităţii sale. *(Aplauze puternice)*. Intensificarea eforturilor pentru realizarea şi depăşirea prevederilor planului cincinal în industrie, pentru realizarea integrală şi eficientă a investiţiilor, pentru ridicarea calitativă a activităţii în toate ramurile industriale este, de aceea, una din cele mai înalte îndatoriri ale clasei muncitoare, ale inginerilor, tehnicienilor şi oamenilor noştri de ştiinţă, ale întregului partid şi popor. *(Vii aplauze)*.

Revoluţionarii de la 1848 militau pentru eliberarea agriculturii din cătuşele relaţiilor feudale. Lichidînd atît exploatarea feudală, cît şi pe cea capitalistă, regimul

nostru socialist a realizat o nouă formă, superioară, de organizare a muncii și vieții țărănimii, bazată pe unirea forțelor, pe colaborare și ajutor reciproc, în cadrul cooperativelor agricole de producție. Înfăptuim un vast program de modernizare a agriculturii, de dezvoltare a bazei sale tehnice-materiale, de realizare a unei producții intensive. Facem totul ca, asigurînd țărănimii venituri în continuă creștere, agricultura noastră socialistă să contribuie tot mai mult la sporirea venitului național, la satisfacerea cerințelor de consum și a celorlalte nevoi economice.

Înfăptuirea programului stabilit de Congresul al IX-lea, de Conferința Națională, precum și măsurile preconizate de recenta plenară a Comitetului Central cu privire la dezvoltarea irigațiilor — care trebuie să determine mobilizarea forțelor întregii țărănimi, a tuturor oamenilor muncii de la sate, a întregului popor — deschid largi perspective de creștere a producției agricole și de asigurare a stabilității acesteia, vor face să sporească aportul agriculturii la înflorirea întregii economii naționale, la bunăstarea poporului. *(Vii aplauze).*

Revoluționarii pașoptiști se pronunțau pentru luminarea maselor, afirmînd, pe bună dreptate, că poporul român, atît de înzestrat, ar putea crea înzecit dacă ar fi instruit, dacă s-ar bucura de binefacerile culturii. Dezvoltarea amplă a învățămîntului de toate gradele, vasta activitate de educație morală și estetică a maselor, de răspîndire a cunoștințelor culturale și științifice, precum și a concepției noi despre lume și viață a clasei muncitoare, a partidului comunist au determinat în anii socialismului un puternic impuls în ridicarea nivelului vieții spirituale a poporului nostru. Partidul nostru acordă cea mai mare atenție științei, artei și culturii, considerîndu-le părți componente indispensabile ale desăvîrșirii socialismului, ale creării condițiilor pentru trecerea spre comunism, factori esențiali ai construi-

rii României moderne, ai progresului şi civilizaţiei în orînduirea noastră socialistă. *(Vii aplauze).*

Întreaga operă de construcţie socialistă, de dezvoltare a bazei tehnice-materiale a societăţii, întreaga politică şi activitate a partidului şi statului au drept ţel suprem ridicarea continuă a nivelului de trai al maselor, satisfacerea în tot mai bune condiţii a cerinţelor oamenilor muncii. Acesta este sensul şi raţiunea tuturor măsurilor sociale şi economice luate de partid şi guvern. *(Vii aplauze).*

După înfrîngerea şi eliminarea din societate a claselor exploatatoare, care generau permanent contradicţii antagoniste în viaţa socială, s-a închegat pentru prima oară o unitate naţională bazată pe comunitatea de interese a tuturor claselor şi păturilor sociale, s-a cimentat alianţa muncitorească-ţărănească — temelia politică a orînduirii socialiste —, s-a dezvoltat conlucrarea prietenească a muncitorilor, ţăranilor şi intelectualilor, unitatea de neclintit a întregului popor în jurul conducătorului său încercat, Partidul Comunist Român. *(Aplauze puternice, prelungite, urale).* Înfăptuirea măreţelor sarcini care stau în faţa patriei noastre devine posibilă numai prin mobilizarea tuturor forţelor naţiunii, prin efortul entuziast, unit al tuturor oamenilor muncii, indiferent de naţionalitate, de la oraşe şi sate. *(Vii aplauze).* Rezolvarea justă, în spiritul principiilor marxist-leniniste, a problemei naţionale în România este una din marile victorii ale orînduirii noastre socialiste. Socialismul asigură egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetăţenilor, indiferent de naţionalitate, de rasă sau sex ; el a creat condiţii materiale, economice, politice şi sociale pentru întărirea frăţiei şi prieteniei dintre poporul român şi naţionalităţile conlocuitoare, pentru asigurarea unei colaborări active în muncă în vederea înfloririi continue a patriei comune — România socialistă. *(Aplauze puternice, prelungite, urale).*

Este știut cît rău a adus intereselor tuturor oamenilor muncii din țara noastră politica de învrăjbire națională cultivată în trecut de clasele exploatatoare, de reacțiune; istoria a dovedit că numai trăind, luptînd și muncind împreună ca niște adevărați frați, oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități pot asigura înflorirea patriei comune, își pot realiza visurile și aspirațiile lor fundamentale. Această comunitate de muncă și creație se manifestă atît în domeniul construcției economice și sociale, cît și în domeniul activității științifice, culturale, al vieții spirituale. Exprimîndu-se în limba maternă, purtînd amprenta unor tradiții și particularități specifice, operele de artă ale naționalităților conlocuitoare se inspiră din realitățile sociale ale patriei noastre comune, din viața societății noastre socialiste, îmbogățesc și diversifică tezaurul de valori spirituale ale României. Îndrumarea activității culturale, artistice, a tuturor creatorilor din România — români, maghiari, germani și de altă naționalitate — este și trebuie să fie opera creatorilor înșiși, a conducătorului patriei noastre — Partidul Comunist Român — îndrumătorul întregii societăți românești. *(Aplauze puternice).*

În epoca orînduirii socialiste s-a înfăptuit principiul domniei poporului în stat, s-a realizat profeția atît de îndrăzneață a lui Nicolae Bălcescu, care visa la o vreme cînd poporul să nu mai aibă stăpîni pe cap. Astăzi, toți cei ce muncesc de la orașe și de la sate, cu brațele și cu mintea, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale, ai tuturor bunurilor pe care le creează prin efortul lor constructiv.

Partidul nostru pornește de la concepția că socialismul trebuie să fie societatea celor mai largi drepturi și libertăți democratice ale maselor muncitoare, societatea valorificării plenare a înțelepciunii și energiei colective a poporului, a

asigurării unor posibilități nelimitate de afirmare multilaterală a personalității umane.

Superioritatea orînduirii noastre socialiste rezidă în faptul că, lichidînd exploatarea omului de către om, a lichidat sursele inegalității sociale dintre indivizi, oferă tuturor membrilor societății posibilități egale de manifestare în cîmpul vieții sociale, în toate domeniile de creație materială și spirituală.

Una din preocupările centrale permanente ale partidului și statului nostru este îmbinarea armonioasă a democrației politice și democrației economice, perfecționarea multilaterală a relațiilor din sînul societății socialiste. Consultarea largă a maselor în legătură cu problemele fundamentale ale politicii interne și externe, cu toate hotărîrile care privesc destinul poporului, asigurarea condițiilor pentru participarea lor activă la conducerea statului, a treburilor obștești constituie factorul primordial care dă forță și realism programului elaborat de partid, oferă garanția înfăptuirii sale în cele mai bune condiții, stimulează entuziasmul constructiv al poporului, făuritor conștient al propriei sale istorii. *(Vii aplauze).*

În același timp, partidul nostru promovează cu fermitate principiile unei profunde echități sociale în repartiția fondurilor de consum în societate, în recompensarea materială a aportului fiecărui cetățean la crearea avuției naționale, la propășirea patriei. Așa după cum știți, ultima plenară a Comitetului nostru Central a inițiat o întreagă gamă de măsuri menite să înlăture sursele unor inegalități nejustificate în sfera veniturilor populației, să asigure aplicarea consecventă în toate compartimentele societății a criteriilor socialiste de retribuție.

Este neîndoios că nu poate fi vorba de o adevărată democrație politică și socială fără înfăptuirea unei profunde democrații economice, a unor relații cu adevărat socialiste

de deplină echitate, menite să asigure întărirea unității, prieteniei și colaborării între toate clasele și păturile sociale, lichidarea tarelor etice moștenite de la vechea orînduire, asigurarea condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism. Pe stindardul partidului nostru, pentru care au luptat și s-au jertfit cei mai buni fii ai poporului, sub faldurile căruia întreaga națiune făurește noua societate, este înscris cu litere de foc idealul dreptății sociale, al egalității depline între toți membrii societății socialiste. *(Vii aplauze).*

Asigurînd dezvoltarea economiei, științei și culturii, ridicarea nivelului de trai al maselor, perfecționarea continuă a organizării societății și a relațiilor dintre oameni, partidul nostru își îndeplinește neabătut misiunea istorică de conducător al poporului român pe calea luminoasă a socialismului și comunismului. Tocmai de aceea hotărîrile plenarei, legile votate de Marea Adunare Națională au fost primite cu deplină satisfacție de întregul popor, stimulînd și mai puternic energia și puterea de muncă a maselor, întărind încrederea lor în politica partidului nostru, în fondul profund umanist al orînduirii noastre socialiste, în perspectiva luminoasă a națiunii noastre socialiste. *(Aplauze puternice).*

Stimați tovarăși,

Socialismul a realizat pentru prima dată în istoria României înfăptuirea idealurilor de independență națională și suveranitate a poporului, pentru care au luptat nenumărate generații ale înaintașilor. Astăzi destinele țării sînt hotărîte de însuși poporul nostru, liber și neatîrnat, egal în drepturi cu toate popoarele lumii, dornic și capabil să-și ocupe un loc demn în marea familie a civilizației mondiale. Munca poporului român, înfăptuirile sale economice și sociale remarcabile contribuie la întărirea forței sistemului socialist, din care țara noastră face parte in-

tegrantă, la creşterea influenţei şi autorităţii ideilor comunismului în întreaga lume, la dezvoltarea progresistă a societăţii contemporane.

Partidul nostru consideră că între sarcinile sale naţionale şi cele internaţionale există o strînsă interdependenţă şi numai îmbinarea armonioasă şi justă a acestor laturi fundamentale ale activităţii sale poate asigura atît îndeplinirea înaltei răspunderi pe care o are faţă de poporul român, cît şi a obligaţiilor şi răspunderilor ce-i revin faţă de clasa muncitoare internaţională, faţă de mişcarea comunistă, faţă de cauza păcii în lume. *(Vii aplauze).* Înfăptuirea acestor sarcini într-o indisolubilă unitate reprezintă o condiţie esenţială pentru întărirea solidarităţii internaţionaliste a ţărilor socialiste, a mişcării comuniste şi muncitoreşti, pentru dezvoltarea continuă a luptei forţelor progresiste, antiimperialiste din întreaga lume.

Politica externă a României se bazează pe prietenia trainică şi alianţa cu toate ţările socialiste, de care sîntem legaţi prin comunitatea orînduirii sociale, prin unitatea ţelurilor şi a idealurilor revoluţionare. România militează activ alături de ţările socialiste, de mişcarea comunistă şi muncitorească, de toate forţele progresiste, antiimperialiste ale lumii pentru victoria cauzei socialismului, democraţiei, păcii, pentru securitate internaţională.

Angajată într-o vastă operă de construcţie paşnică, animată de idealul prieteniei cu celelalte popoare, România promovează o politică de largă şi multilaterală colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, atît în scopul progresului material reciproc, cît şi al cauzei păcii şi destinderii pe planeta noastră.

Punem la baza relaţiilor externe ale ţării noastre principiile care constituie astăzi piatra unghiulară a vieţii internaţionale : respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, egalitatea în drepturi şi neamestecul în tre-

burile interne, avantajul reciproc. Experiența multiseculară a poporului român, zbuciumata sa istorie de necurmată luptă pentru apărarea ființei naționale și pentru neatîrnare îi întăresc convingerea că respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, de a-și alege calea dezvoltării social-politice fără nici un amestec din afară constituie un uriaș factor de progres, condiția primordială a unei fructuoase conlucrări internaționale între toate popoarele. *(Aplauze puternice).*

Colaborarea internațională depinde în mare măsură de faptul dacă dezvoltarea fiecărei națiuni pornește de la recunoașterea drepturilor celorlalte națiuni, de la excluderea oricărei asupriri naționale. Încălcarea de către imperialiști a drepturilor naționale ale altor popoare, a suveranității lor, constituie principala frînă în calea progresului economic-social al unor țări, o piedică serioasă în calea colaborării între state, în asigurarea păcii în lume. Dar istoria, viața pun în evidență tot mai pregnant adevărul fundamental că nu există în lume forță în stare să împiedice popoarele să-și afirme ființa națională, dezvoltarea statului național fiind o necesitate obiectivă, o cerință vitală a progresului social-economic al fiecărui popor. *(Aplauze puternice).*

Principiile elementare ale dreptului internațional impun lichidarea oricărui amestec în treburile altei țări, și cu atît mai mult a actelor de agresiune, indiferent de forma pe care o îmbracă. În acest spirit, poporul român, alături de întreaga omenire progresistă, cere cu hotărîre oprirea războiului dus de Statele Unite ale Americii împotriva poporului vietnamez. Reglementarea problemei vietnameze, succesul tratativelor americano-vietnameze de la Paris depind de încetarea totală și necondiționată a bombardamentelor împotriva Republicii Democrate Vietnam, de asi-

gurarea posibilității ca poporul vietnamez să-și poată hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară.

Credincioasă politicii sale de pace, România militează activ pentru destindere internațională, pentru zădărnicirea planurilor forțelor imperialiste de a declanșa un nou război. În acest cadru, acordăm o atenție deosebită promovării unui climat de pace și securitate pe continentul nostru, normalizării relațiilor intereuropene, pornindu-se de la realitățile istorice create după cel de-al doilea război mondial, de la recunoașterea existenței celor două state germane și a inviolabilității granițelor tuturor țărilor, de la necesitatea lichidării blocurilor și a bazelor militare străine, a îndepărtării perseverente a reziduurilor războiului rece. Aceasta ar corespunde nu numai intereselor vitale ale popoarelor europene, ci și cauzei păcii și securității în întreaga lume.

Stimați tovarăși,

Aniversînd 120 de ani de la declanșarea revoluției burghezo-democratice în țările române, gîndul ne poartă pe drumul lung și greu ce a trebuit să fie străbătut de poporul român pînă la limanul la care a ajuns astăzi.

Înfruntînd cu bărbăție, cu dîrzenie și curaj greutăți și piedici neînchipuit de mari, înfrîngînd adversități de tot felul, eroicul nostru popor a reușit să-și făurească un destin demn de tradițiile sale nobile, de marile sale virtuți. Îi cinstim cu venerație pe revoluționarii de la 1848, îi cinstim pe toți înaintașii care s-au sacrificat pentru păstrarea ființei noastre naționale, care și-au făcut un crez din slujirea intereselor și aspirațiilor poporului nostru, cinstim generațiile revoluționare care au intrat în istorie prin opera de eliberare a patriei de sub jugul asupririi burzhezo-moșierești, de construcție a societății socialiste în România.

Trecerea în revistă a marilor tradiții de luptă revoluționară, a momentelor remarcabile de avînt patriotic și generozitate umană din istoria patriei ne îmbărbătează și mai mult în lupta pe care o ducem pentru propășirea României socialiste, mobilizează energiile și înflăcărează întregul popor în marea operă patriotică de zidire a socialismului și comunismului pe pămîntul României. *(Vii aplauze)*. Aniversăm măreţele evenimente revoluţionare de la 1848 prin unirea și intensificarea eforturilor întregului popor pentru înfăptuirea neabătută a politicii marxist-leniniste a partidului nostru de dezvoltare a economiei și culturii societății socialiste, de ridicare a nivelului de trai al poporului, de întărire a capacității de apărare a patriei, făcînd să sporească și mai mult contribuția țării noastre la victoria cauzei socialismului, păcii și progresului social internațional.

Fie ca națiunea noastră socialistă să progreseze în veci de veci. *(Aplauze puternice, prelungite, urale)*.